

Oikeusministeriö
Lausuntopalvelu

Lausuntopyyntö VN/23585/2023

Yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuus ja sen soveltamiseen liittyvät kokemukset

[Medialiiton vastaukset Lausuntopalvelun kysymyksiin:]

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseen liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Yritystoiminnassa keskeinen haaste on edelleenkin tietosuojakysymysten oikeudellinen epävarmuus. Oikeudellisten riskien arviointi on vaikeaa, koska yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan useilla toisistaan poikkeavilla toimialoilla toisistaan merkittävästi poikkeaviin tilanteisiin. Asetus mahdollistaa keskenään ristiriitaisia tulkintoja, joita ei ole oikeuskäytännössä vielä pitkälle testattu. Näissä on monesti kyse eri perusoikeuksien välisistä punnintatilanteista.

Merkittävä käytännön ongelma on syntynyt siitä, että käyttäjän oikeutta päätelaitteiden hallintaan turvaavaa ns. ePrivacy-sääntelyä ei kyetty uudistamaan samaan aikaan tietosuojasääntelyn kanssa, mikä Euroopan komissiolla alun perin oli tavoitteena. Tämä on johtanut viime vuosien kuluessa tilanteeseen, jossa sisällöltään pahasti vanhentuneen ePrivacy-direktiivin tulkintaan on pyritty hakemaan analogiaa yleisestä tietosuoja-asetuksesta. Tämä on ollut omiaan sekoittamaan kahta erillistä ja lähtökohdiltaan poikkeavaa sääntelyalaa toisiinsa. Viranomaisten laaja harkintavalta on johtanut pistemäisiin ratkaisuihin ja siten synnyttänyt jäsenvaltiokohtaisia eroja sekä oikeudellista epävarmuutta verkkotyökalujen käyttöön mm. mainonnassa ja yleisömittauksessa.

Onko tietosuojalaki koettu yleisesti toimivaksi? Minkälaisia haasteita sen soveltamisessa on ilmennyt?

Tietosuojalaki on toiminut yleistä tietosuoja-asetusta täydentävänä kokonaisuutena hyvin. Media-alan kannalta erityisen tärkeitä ovat tietosuojalain 27 §:n niin sanottu sananvapauspöikeus sekä 28 §:n kirjaus julkisuusperiaatteesta. Yleisen tietosuoja-asetuksen 85 ja 86 artiklojen edellytys kansallisesta sääntelystä on näillä säännöksillä täytetty asianmukaisesti.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty EU:ssa ja Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla? Jos ei, miten ja minkälaisia tilanteita varten tietosuoja-asetuksen sääntelyliikkumavaraa tulisi käyttää eri tavoin kuin on tehty?

Suomessa liikkumavara on mediatoimialan näkökulmasta käytetty tarkoituksenmukaisella tavalla.

Minkälaisia haasteita on ilmennyt yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön tai muun EU-lainsäädännön yhteensovittamisessa eri soveltamistilanteissa?

Julkisuuslain tulkinnoissa on viranomaiskohtaisesti ollut häilyvyyttä ja soveltamisessa on tehty joitakin ylilyöntejä kireämmän tietosuojan suuntaan sananvapauden ja julkisuusperiaatteen vahingoksi. Ongelma on kuitenkin enemmän lainsäädännön ja normihierarkian tuntemuksessa kuin lakien tai yleisen tietosuoja-asetuksen aineellisessa sisällössä.

Onko eri jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädäntöjen eroavaisuuksiin ja täytäntöönpanoon liittyen tunnistettu haasteita? Jos on, minkälaisia haasteita?

Jäsenvaltiokohtainen sääntely ja erityisesti paikallisten viranomaisten toisistaan poikkeavat tulkinnat aiheuttavat osin merkittävääkin epävarmuutta kulloinkin sallituista käsitteelytavoista. Yhtenäiset tulkinta- ja soveltamismallit unionin alueella edistäisivät media-alan toimijoiden mahdollisuuksia käsitellä tietoja yhtenäisillä ja asetuksen mukaisilla toimintamalleilla.

Ovatko Euroopan tietosuojaneuvoston antamat ohjeet auttaneet käytännön soveltamistilanteisiin liittyvien ratkaisujen tekemisessä? Mitä yleisen tietosuoja-asetuksen tulkintaa koskevia ohjeita vielä tarvittaisiin?

Ohjeet ovat olleet osin avuksi, mutta ne eivät voi mitenkään kattaa eri toimialojen erilaisia soveltamistilanteita. Osa ongelmakysymyksistä kuuluu myös riippumattoman tuomioistuimen eikä Euroopan tietosuojaneuvoston ratkaistavaksi, koska kyse on monesti tietosuojan tasapainottamisesta muiden perusoikeuksien suojan kanssa.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvä seuraamusjärjestelmä Suomessa tehokas ja tarkoituksenmukainen? Mitä merkittävimpiä hyötyjä ja haasteita seuraamusjärjestelmään liittyy?

Seuraamusjärjestelmä on lähtökohdiltaan perusteettoman ankara suhteessa tulkintojen epävarmuuteen. Toistaiseksi Suomessa määrättyjä sanktioita voidaan kuitenkin pitää kohtuullisen maltillisina.

Ovatko yleisen tietosuoja-asetuksen kansainväliset tiedonsiirtomekanismit toimivia vai tulisi niitä kehittää edelleen ja miten niitä tulisi kehittää edelleen? Mitkä ovat olleet kansainvälisiin tiedonsiirtoihin liittyvät merkittävimmät hyödyt ja haasteet?

Haasteistaan huolimatta erilaiset tietosuojan riittävyttä koskevat päätökset ja niitä varten perustetut mekanismit, esimerkiksi EU:n ja Yhdysvaltojen välinen Data Privacy Framework, ovat huomattava apu arvioitaessa kansainvälisissä tiedonsiirroissa suojan tasoa ja siirron sallittavuutta.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

Yleisen tietosuoja-asetuksen 85 ja 86 artiklat ensiarvoisen tärkeitä demokraattisessa yhteiskunnassa. Henkilötietojen suojalla ei voi oikeusvaltiossa olla etusijaa suhteessa sananvapauteen ja julkisuuteen.

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdystys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 650:tä yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Media-alan ja painoalan yritykset työllistävät Suomessa suoraan 22 000 henkilöä ja yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on 3,7 miljardia euroa.